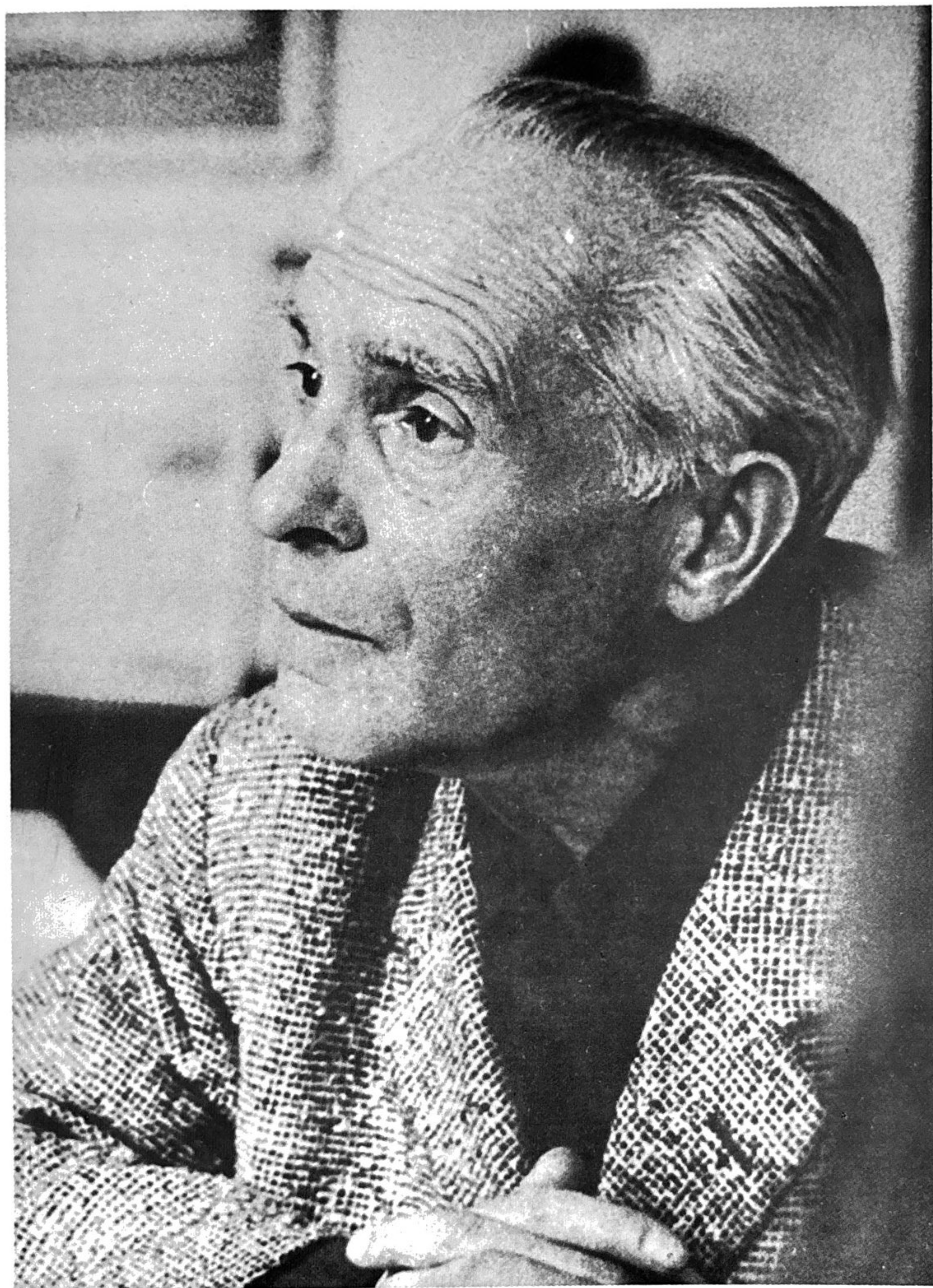
ŽIVOT A DÍLO
prof. JUDr. Jiřího Cvetlera

Život a dílo prof. JUDr. Jiřího Cvetlera

Eduard Vlček, Karel Schelle,
Tomáš Knoz

Masarykova univerzita v Brně, 1993

ISBN 80 – 210 – 0675 – 7

V roce 1946 byl povolán na Právnickou fakultu Masarykovy univerzity a jmenován profesorem římského práva Jiří Cvetler. Nastoupil na uvolněné místo po nacisty umučeném prof. Vážném. Nahradit tohoto věhlasného romanistu nebyl úkol nikterak snadný, Cvetler však měl k tomu ty nejlepší předpoklady. Přichází do Brna jako erudovaný odborník na římské právo s širokým přehledem o vývoji práva orientálního a antického, kontinentálního a anglosaského a se svým vědeckým koníčkem — papyrologií.

Jiří Cvetler se narodil 4. února 1902 v Praze. Studoval na gymnaziu Dr. Beneše v Praze — Kr. Vinohradech v letech 1912 - 1920. Poté studoval na právnické fakultě Karlovy univerzity a účastnil se zejména seminářů práva římského profesorů Heyrovského a Vančury a papyrologických cvičení tehdejšího docenta Somera. Doktorem práv byl prohlášen 18. prosince 1924.

Po absolvování právnické fakulty odešel do právní praxe, kterou vykonával nejdéle u znalce autorského práva dra. Lövenbascha. Jemu rovněž pomáhal v organizační činnosti jako tajemník čsl. odboru „Association littéraire et artistique“ v Paříži. Od prosince 1929 byl potom činný jako advokát a od prosince 1941 byl ve službách firmy Vacuum Cil Company a.s., kde byl v roce 1945 jmenován syndikem a členem ředitelství.

Nicméně vedle právní praxe dovedl v této době pěstovat a rozvíjet svůj talent a předpoklady pro práci vědeckou i pedagogickou.

Svůj původní zájem o římské právo rozšířil o celou antiku, papyrologii a byzantistiku. V letech 1931 - 1932 studoval na filozofické fakultě v Mnichově u papyrologa Leopolda Wengera v Ústavu pro papyrologii a antické právní dějiny, v roce 1932 pak na právnické fakultě v Římě u věhlasného romanisty Salvatora Riccobono. Svou pedagogickou činnost zahájil na Státní škole archivní v Praze v roce 1932 a působil zde prakticky až do roku 1946. Ve stejné době působil pedagogicky na právnické fakultě Karlovy Univerzity, kde se v r. 1935 habilitoval prací „**Daneion a zápůjčka v právu ptolemajského Egypta**“.

Jako soukromý docent zde pak přednášel až do roku 1946.

Účastnil se mezinárodních papyrologických kongresů v Mnichově roku 1933 a ve Florencii roku 1935, kde proslovil přednášku o tzv. zálohách v rolnictví ptolemajského Egypta. Podnikl studijní cesty v roce 1935 do Holandska, roce 1936 do Řecka a na Krétu a v roce 1937 do Jižní Itálie a na Sicilii. K poznání římských památek sloužila rovněž cesta do Španělska roku 1930, případně i jeho první cesty do Francie (1924) a Anglie (1925).

V roce 1946 přichází Cvetler do Brna. Do vědecké a pedagogické práce se zde pustil s jemu příslovečnou chutí a elánem. Opět podniká studijní cesty, a to nejprve v roce 1946 do Francie a Švýcarska; o rok později do Itálie, jimiž obnovuje válkou přerušené styky v odborných kruzích. Stává se dopisujícím členem Institut de Droit romain v Paříži. Píše nekrology o svém předchůzci prof. JUDr. Janu Vážnému do Sborníku věd právních a státních (1946) a Českého časopisu historického (1947). V Právníku (1946, s. 307 – 309) uveřejnil pod názvem „Anglosaské právnictví a my“ referát o přednášce prof. Blease s přehledem nejnovějších publikací o anglosaském právu.

Tato jeho aktivita však byla přerušena zrušením právnické fakulty v roce 1950. Od roku 1952 přechází do Slovanského ústavu ČSAV v Brně, kde se jeho vědecký zájem soustřeďuje na studium bulharských a polských dějin, středověké byzantologie a balkanistiky. Z tohoto období vzpomeňme takových prací jako „Český a slovenský podíl na budování bulharského státu“ (SHS 1966), „Češi a Poláci v minulosti“ (spoluautor, Praha 1964), „Konstantin Jireček — byzantinoloque“ (Byzantinoslavica 18, 1957) či „The Autoship of the Novel on the Reform of Legal Education at Constantinople“ vydaná v Polsku v roce 1957. Později rozšířil svůj vědecký zájem na novější dějiny Bulharska se zaměřením na zdůraznění podílu českých právníků při budování bulharského státu a jeho správního a justičního aparátu. V roce 1963 odešel do důchodu; ve vědecké práci však pokračoval s nezměněnou intenzitou.

Po znovuobnovení právnické fakulty v Brně byl Jiří Cvetler v roce 1969 jmenován na této fakultě profesorem obecných dějin státu a práva, zejména práva římského a vedoucím katedry dějin státu a práva. S vitalitou jemu vlastní se ujímá úkolu vybudovat katedru a položit pevné pedagogické základy předmětům dějin státu a práva a římského práva a navázat na vědeckou tradici a rozvíjet bádání v oboru dějiny státu a práva.

Dnem 1. 10. 1971 odchází po druhé do důchodu, ale opět to neznamená snížení jeho aktivity. Zůstává externím pracovníkem katedry dějin státu a práva a od roku 1973 je činný v kabinetu balkanistiky a hungaristiky katedry historie a etnografie zemí střední, východní a jihovýchodní Evropy na filozofické

fakultě brněnské univerzity. Podílí se na vydávání bibliografie československé hungaristiky a balkanistiky (např. Bibliografie československé balkanistiky za léta 1975 až 1977, Brno 1980).

Prof. Cvetler je autorem či spoluautorem řady učebních pomůcek z oboru římského práva, antického práva, dějin orientálních států, vývoje státu a práva Byzance, dějin státu a práva v Bulharsku. Z okruhu této problematiky publikoval též řadu statí vědeckých či populárně vědeckých. Rozsáhlá byla též jeho činnost recenzní a informační.

Prof. Cvetler byl uznávaným vědcem i v zahraničí. Jeho vystoupení na různých mezinárodních kongresech, sympoziích i konferencích z oborů papyrologie, archeologie, práva či historie měla vždy patřičný ohlas. Byl dopisujícím členem Institut du Droit romain v Paříži a členem Association internationale de papyroloques v Bruselu.

Jiří Cvetler byl i významnou kulturní osobností. Zajímal se o krásnou literaturu a zejména výtvarné umění. Obdiv si zaslouží jeho jazykové znalosti. Zemřel v Brně dne 16. září 1991.

Bibliografie prof. JUDr. Jiřího Cvetlera

VĚDECKÉ PRÁCE A UČEBNÍ POMŮCKY

1. **Daneion a zápůjčka v právu ptolemajského Egypta.** Praha 1934, 172 s.
2. **Daneion und Chresis.** Savigny-Zeitschrift für Rechtsgeschichte, Romanistische Abt. Bd. 55, 1935.
3. **Daneion et prêt de consommation dans le droit de l' Egypte ptolémauique.** Chronique d'Egypte, Bruxelles X, 1935.
4. **Le cosi dette „anticipazioni" nell'economia rurale dell'Egitto tolemaico.** Atti del IV. Congresso internazionale di Papirologia, Firenze Aegyptus 1936.
5. **Tři učitelé římského práva.** Sborník Otakara Sommra, Praha 1941.
6. **Rukojeť k přednáškám o soukromém právu římském.** Actio — Právní jednání, Praha 1946, 53 s.
7. **O ústavní záruky národního vzrůstu.** Vědecká ročenka právnické fakulty Masarykovy univerzity, Xv, 1947 s. 26 a násl.
8. **The Authorship of the Novel on the Reform of Legal Education at Constantinople (about 1045 A D.).** Symbolae Taubenschlag, Warsaw 1957, s. 297 - 328.
9. **Konstantin Jireček — byzantinologue (A l'occasion du 100**

9. **Konstantin Jireček — byzantinologue (A l'occasion du 100e anniversaire de sa naissance).** Byzantinoslavica 1957, s. 189 - 201.
10. **Český dopisovatel v srbsko — bulharské válce r. 1885.** Slovanské historické studie, 3, 1960, s. 263 - 312.
11. **Světové dějiny státu a práva ve středověku** (člen autorského kolektivu). Praha, Orbis 1963, 636 s.
12. **Češi a Poláci v minulosti** (spoluautor). Praha 1964.

13. Český a slovenský podíl na budování bulharského státu. Slovanské historické studie, 1966.
14. K české účasti na budování bulharského státu. Činnost prokurátorů A. Bernkopha a dr. Svobody při organizaci justice. Slovanské historické studie, sv. 6, Česká společnost a balkánské národy, Praha 1966, s. 159 – 185.
15. Die Tätigkeit der tschechischen Juristen in Ostrumälien 1880 – 1885 als Beitrag zur Oranisierung des Bulgarischen Staates. Ier Congrès international des Etudes balkaniques et Sud-Est auropeens. Resumés des communication, Hostoire II, Sofia 1966, s. 153 – 155.
16. Iz archiva na Konstatin Ireček. Slavia, 36, 1967, s. 141 – 147.
17. Právo římské. Brno, UJEP 1969, 119 s.
18. Die Tätigkeit der tschechischen Juristen in Ostrumälien 1880 – 1885 als Beitrag zum Aufbau des Bulgarischen Staates. Sofia 1969, 12 s.
19. Stát a právo předřímských společností (spoluautor J. Klíma). Brno, UJEP 1971, 102 s.
20. Obecné dějiny státu a práva (spoluautor J. Kincl). Praha, UK 1972, 113 s., další vydání v letech 1974, 1976.
21. Pracná pokuta v českém feudálním právu. Sborník prací učitelů právnické fakulty v Brně — I., Brno, UJEP 1972, s. 51 – 66.
22. K notářům v Byzanci. Právny obzor, 55, 1972, s. 739 – 759.
23. Obecné dějiny státu a práva. II. díl (spoluautor J. Kincl). Praha, UK 1973.
24. K odborné kvalifikaci právníků v Byzanci. Sborník prací učitelů právnické fakulty v Brně — II. Brno, UJEP 1973, s. 7 – 28.
25. Přínos Konstantina Jirečka k poznání dějin státu a práva balkánských národů. Sborník prací učitelů právnické fakulty v Brně – IV, Brno, UJEP 1974, s. 149 – 191.
26. Český a slovenský podíl na poznávání Evropy II. Brno 1975.
27. Jak čeští inženýři Jiří Prošek a Antonín Pelc pomáhali připravovat Dubnové povstání z r. 1876. Sborník prací filosofické fakulty brněnské univerzity, C 23 – 24, s. 191 – 192.
28. Vystoupení F. L. Riegra ve prospěch Bulharů roku 1885. Sborník prací filosofické fakulty brněnské univerzity, C 27, 1980, s. 127 – 131.
29. Bibliografie československé balkanistiky 1975 – 1977 (člen autorského kolektivu), Brno, UJEP 1979, 224 s.
30. Několik poznámek pro srovnání Maiestatis Carolinae se zákoníkem srbského cara Štěpána Dušana. Mezinárodní vědecké konference „Doba Karla IV. v dějinách národů ČSSR. K 600. výročí úmrtí Karla IV.", 29. 11. – 1. 12. 1978 v Praze. Materiály ze sekce dějin státu a práva, Praha 1981, s. 70 – 83.

31. Bibliografie československé hungaristiky 1975 – 1977 (člen autorského kolektivu). Brno, UJEP 1983, 182 s.
32. Bibliografie československé balkanistiky 1977 – 1982 (člen autorského kolektivu). Brno, UJEP 1984, 208 s.
33. Sjednocení bulharských zemí roku 1885 a tamní prokurátoři Češi. Časopis Matice moravské, 104, 1985, č. 1– 2, s. 79 – 90.
34. Bibliografie československé hungaristiky 1978 – 1980 (člen autorského kolektivu). Brno, UJEP 1986, 221 s.
35. Bibliografie československé balkanistiky 1983 – 1986 (člen autorského kolektivu). Brno, UJEP 1988, 209 s.
36. Bibliografie československé hungaristiky 1981 – 1985 (člen autorského kolektivu). Brno, UJEP 1991, 280 s.

REFERÁTY A VÝZNAMNĚJŠÍ RECENZE

37. Raphael Taubenschalg, The Law of Greco-Roman Egypt in the Light of the Papyri, 2nd Edition, Warszawa 1955, XV + 789 s.. Archiv orientální, 24, 1956, s. 648 – 649.
38. Novella constitutio saec. XI. medii quae est de schola iuri Constantinopoli ... a Constantino IX Monomacho promulgata. (Edd. A. Salač, Pragae 1954, pp. 62 + 2 app). Byzantinoslavica, 18, 1957, s. 84 – 90.
39. Hans Julius Wolff, Die attische Paragraphe, Weimar 1966, 158. Listy filologické, 90, 1967, s. 432 – 435.
40. Nejnovější práce čestného doktora Karlovy univerzity E. Volterry. Právněhistorické studie, 15, 1971, s. 241 – 246.
41. Fani G. Milkova, Problemata sobstvenosti v balgarskite zemi prez XIV. vek, Sofija 1970, 259 s., Právněhistorické studie, 18, 1974, s. 239 – 333.
42. Nové studie Marie Georgievny Manolové z bulharských právních dějin 19. století: Rusia i konstitucionnato ustrojstvo na Iztačna Rumelija, Sofija 1976, 218 s., II. Godišnik na Sofijskata Universitet, Jurid. fak. 66, 1976, 117 – 159. Sofia 1976., Právněhistorické studie, 22, 1979, s. 288 – 292.
43. Greek and Demotic Texts from the Zenon Archiv (P. L. Bat), Ed. P. W. Pestman, Leiden 1980, 291 s.. Eirene 1983, s. 163 – 165.
44. Hans Julius Wolff, Das Recht der griechischen Papyri Ägyptens in der Zeit der Ptolemäer und des Prinzipats, 2. Band, München 1978, XXX + 297. Listy filologické, 103, 1980, 2, s. 103 – 104.

45. Present State and Development of Papyrology in Czechoslovakia. Ref. na XVI. mezinárodním papyrologickém kongresu v New Yorku 23. – 31. V. 1980, Precedings téhož kongresu, Chicago 1981, s. 683 – 684.

46. The Present State of Papyrological Studies in Czechoslovakia. Ref. na zasedání Byzantologické sekce Dumbarton Oaks (Harvard Univ.) ve Washingtonu 1. 8. 1980, Dumbarton Oaks, 1979 – 1981, s. 103.

47. Manalová Maria G., Sazdovane na Tarnovskaja konstitucija. Sofija 1980, 187 s., Slovanský přehled, 68, č. 1, s. 67 – 68.

48. Marija G. Manolova, Sazdovane na Tarnovskaja konstitucija, Sofija 1980, 1987 s., Právněhistorická studie, 26, 1983, s. 143 – 144.

Život a dílo prof. JUDr. Jiřího Cvetlera

Eduard Vlček, Karel Schelle, Tomáš Knoz

Vydala Masarykova univerzita v Brně – právnická fakulta.

Právnické sešity č. 36

Odpovědný redaktor: doc. JUDr. Karel Schelle, CSc.

Technická redakce, grafická úprava textové části a sazba: M. Příhoda
Sazba provedena sázecím systémem TEX

Tematická skupina a podskupina 17/22
Poř. číslo: 2050

Náklad: 150 výtisků
AA – VA: 0,42 – 0,48 — Vydání první, 1993
ISBN 80 - 210 - 0675 - 7

MZK-UK Brno
2610001834